

Nattsångarlyssning

Några fågelarter sjunger eller spelar främst om natten:

vaktel, rapphöna, rördrom, småfläckig sumphöna, mindre sumphöna, vattenrall, kornknarr, nattskärra, trädlärka, näktergal, sydnäktergal, vitstjärnig blåhake, gräshoppsångare, flodsångare, vassångare, trastsångare, kärrsångare och busksångare.

Att ge sig ut för att höra dessa brukar kallas för nattsångarlyssning. Ugglor hörs också om natten, men dessa inkluderas inte i denna artikel.

Mikael Arinder

Vanliga och ovanliga nattsångare

Rapphöna, vattenrall, trädlärka, näktergal och kärrsångare är ganska allmänt förekommande, åtminstone i delar av Skåne. Rördrom, nattskärra och gräshoppsångare är också givna på lokaler där de återkommer år från år.

Vad gäller ovanligare nattsångarter så noterades (enligt *Fåglar i Skåne 2021*) följande antal sjungande/spelande fåglar i Skåne 2021: 8 småfläckig sumphöna, 15 kornknarr, 7 vitstjärnig blåhake, 6 vassångare, 10 trastsångare, 3 busksångare och 6 flodsångare.

Sydnäktergal och mindre sumphöna är rariteter bland nattsångarna. Enligt Artportalen finns det fem fynd av mindre sumphöna i Skåne sedan 1970, och det senaste var för 24 år sedan, nämligen 1999 på Iternäset, Kristianstad. Sydnäktergal har däremot en ökande trend med åtta fynd av sjungande hanar, alla mellan 1998–2022, varav den senaste 22 maj–6 juni 2022 i Malmö.

När ska jag ge mig ut?

De flesta av arterna sjunger / spelar med olika intensitet ungefär från skymning till gryning, och sporadiskt under dagtid. Nattskärra hörs enbart under nattens mörka timmar.

Det finns nattsjungande fåglar mellan april och juli, även om den bästa perioden varierar från art till art. Rapphöna, rördrom, trädlärka är aktiva redan i april, och från slutet av april hörs även småfläckig sumphöna, vitstjärnig blåhake, vassångare och gräshoppsångare. Näktergal sjunger från början av maj, medan kornknarr, vaktel, nattskärra, trastsångare, kärrsångare och flodsångare hörs från mitten av maj. Busksångare hörs från månadsskiftet maj/juni. För att höra så många arter som möjligt under en natt så är slutet av maj och första halvan av juni optimal. I juli kan man fortfarande höra vaktel, kornknarr och nattskärra spela.

Även om det är behagligt att vara ute under lugna, varma kvällar så verkar det inte finnas något som kan liknas vid en idealkväll vad gäller väder och nattsångare. För bästa utfall rekommenderas att ge sig ut flera gånger under perioden.

En cykeltur gör upplevelsen maximal och koldioxidneutral, medan en biltur gör det möjligt att täcka större områden.

Fågelläten och inspelningar

Förbered dig inför nattsångarlyssningen genom att träna på arternas läten. I mobilappen *Fågelguiden* kan man lyssna på fågelläten. Du kan också skaffa någon av

Majkväll vid nattsångarlokalen Högs mölla. Foto: Mikael Arinder.

apparna *Aves Vox* (endast för iPhone) eller *Bird Calls Xeno* (Android och iPhone) som kopplar upp sig mot websidan *xeno-canto.org* där det finns en uppsjö av olika slags fågelläten.

Prova att spela in nattsjungande fåglar med din mobiltelefon, antingen med hjälp av någon av apparna Röstmemo/Voice Memo (för iPhone), alternativt Easy Voice Recorder eller Smart Voice Recorder (för Android), eller genom att videofilma med mobilen. Resultatet kan bli bättre än du förväntat dig, och kan vara ovärderlig dokumentation om det är en oväntad art. Det går att bifoga en länk till ljudfilen som media i din rapport i Artportalen, men detta förutsätter att den först laddats upp på antingen Youtube eller *xeno-canto.org*. För att kunna ladda upp en ljudfil på Xeno-Canto ska den vara sparad i mp3- eller wav-format, och den får vara på max 128 MB. På samma sätt accepteras inte alla filformat vid uppladdning på Youtube. Var uppmärksam på i vilket format ljudfilerna skapas i den app du använder. Med appen Röstmemo i min iPhone får jag ljudfilen i

m4a-format, varefter jag får konvertera den till mp3-format innan jag kan ladda upp den på Xeno-Canto, det finns on-line-konverterare på webben.

Hitta nattsångarna

För att lyckas hitta målarterna bör du följa Dagens fynd i Artportalen samt ansluta dig till några lämpliga Band i Skåne, se skof.se/fagelintresse/larmsystem/line-band. Gör sökningar på en viss art i Artportalen med sökparametrarna Landskap: Skåne, samt En vecka eller En månad.

Även om det förekommer nattsångare på många olika ställen i Skåne så är trakterna kring Kristianstad och Åhus ett kärnområde för många nattsångarter. Följande lokaler kan vara bra: Araslövs-sjön, Isternäset, Viby äng, Håslövs ängar, Herculesviken, Hercules dammar, Rinkaby ängar, Svarta sjö, Sjögård, Tolebäcken vid Egeside, samt Pulken. För att hitta till lokalerna kan du söka på lokalens namn på svenskafagellokaler.se/regionalforeningar/skanes-ornitologiska-forening eller slå upp dem i *Skånsk Skådarguide*. De flesta lokalerna är beskrivna.

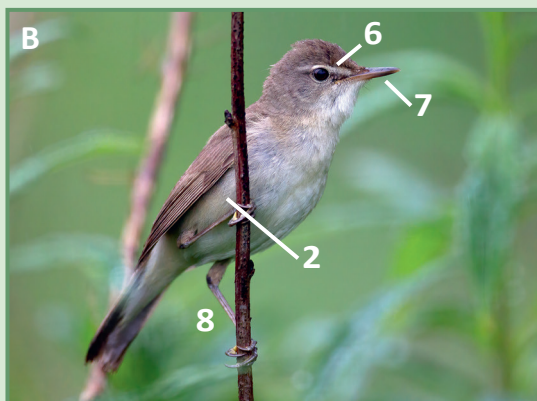
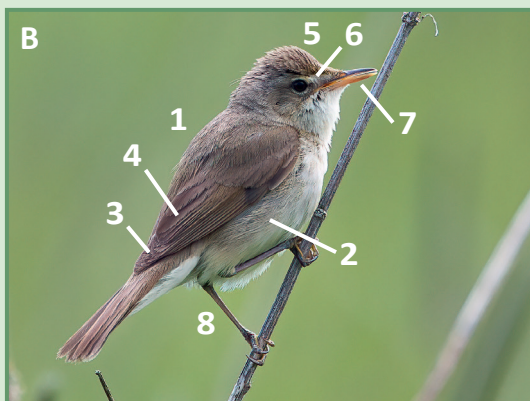
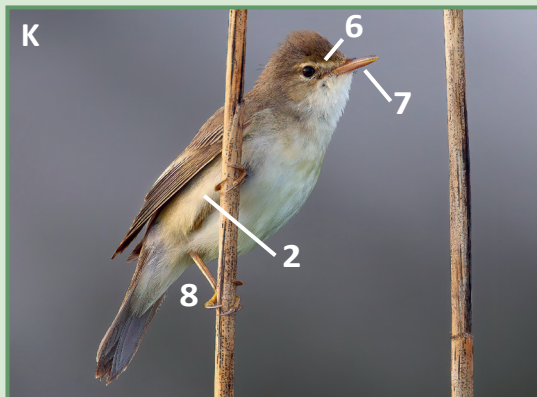
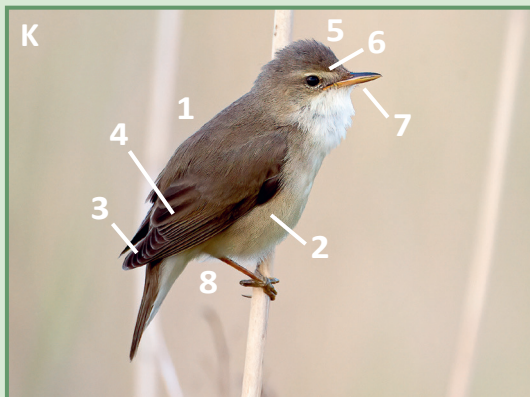
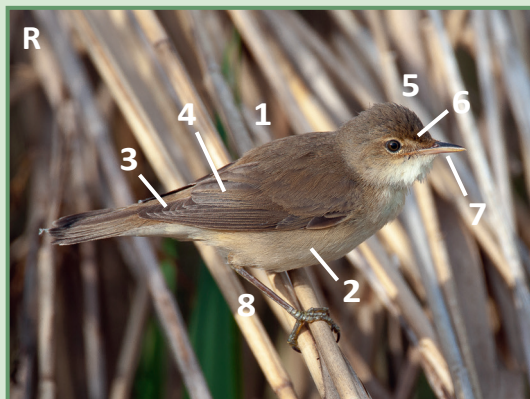
Rapportera dina nattobsar på Artportalen redan dagen efter du varit ute. Då kommer dina obsar till glädje för andra skådare som kan bege sig till bra lokaler nästa kväll.

Mikael Arinder
mikael.arinder@telia.com

Så här skiljer du snarlika *Acrocephalus*-sångare åt

(Text och foton: Mikael Arinder)

Acrocephalus-arterna rörsångare (R), kärrsångare (K) och busksångare (B) är mycket lika. De skiljer sig framför allt på sången. Här får du tips på hur du kan skilja mellan vårfåglar om du ser en fågel som inte kan bestämmas på sången.

Rörsångare (R)

Förekommer främst i bladvass, men under flyttning är det inte ovanligt att se den i andra biotoper.

1. Ovansidan varmt brun med rödbrun övergump.
2. Vit undersida med ett varmt beige flanker och undre stjärttäckare.
3. Medellång handpenneprojektion, ibland med svagt ljusa spetsar på varje handpenna.
4. Ganska enfärgade tertialer.
5. Flack panna i kombination med lång, smal näbb gör att fågeln ser långnäst och alert ut.
6. Ljust, men otydligt ögonbrynsstreck som inte sträcker sig bakom ögat.
7. Undernäbben är gul, ibland med mörk spets.
8. Mörkgrå ben. På foton och på handhållen fågel kan man se en tydlig kontrast mellan den ljusare trampdynan och den mörkare grå ovansidan av foten.

Kärrsångare (K)

Förekommer i frodig örtvegetation, till exempel hundkex och nässlor.

1. Ovansidan kallt gråbrun med grönaktig olivton. Ingen tydlig färgskillnad mellan rygg och övergump.
2. Vit undersida med svagt gulaktiga flanker.
3. Lång handpenneprojektion med tydliga ljusa spetsar på varje handpenna
4. Snyggt kontrastrika tertialer med mörkare grågröna centra och en kontrasterande ljus bård.
5. Lite rundare huvudform i kombination med en ganska kort, lite grov näbb gör att fågeln ser snäll ut.
6. Ljust, men otydligt ögonbrynsstreck. Tydlig ljus ögonring.
7. Undernäbben är enfärgat gul.
8. Ljust blekgula ben. På foton och på handhållen fågel kan man se att det saknas tydlig kontrast mellan den ljusare trampdynan och den blekgula ovansidan av foten.

Busksångare (B)

Förekommer i buskmarker med sly och frodig örtvegetation. Är den av de tre arterna som föredrar minst fuktiga marker.

1. Ovansidan gråaktigt brun. Ingen tydlig färgskillnad mellan rygg och övergump.
2. Vit undersida med olivgrå flanker utan varm färgton gör att fågeln har tydlig kontrast mellan vit undersida och gråbrun rygg.
3. Tydligt kort handpenneprojektion, mycket kortare än de andra två arterna. De kortare vingarna gör att den ser mer långstjärtad ut än de andra två arterna. Saknar ljusa spetsar på varje handpenna.
4. Sjaskigt kontrastlösa tertialer som saknar kontrasterande mörka centra.
5. Flack panna i kombination med lång näbb gör att fågeln (likt rörsångaren) ser långnäst och bestämd ut. Näbben dock grövre vid basen än rörsångarens näbb.
6. Långt och tydligt ögonbrynsstreck som sträcker sig bakom ögat.
7. Undernäbben ljus, oftast med diffust mörk fläck på undernäbben
8. Mörka ben.